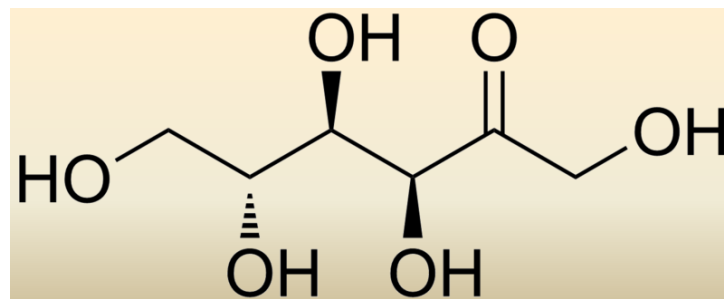

γλυκόζη

Υδατάνθρακες

φρουκτόζη

Υδατάνθρακες

- Οργανικές ενώσεις με το γενικό τύπο $C_n(H_2O)_n$
  - ☞ υδρίτες του άνθρακα
  - ☞ πολυυδροξυαλδεΐδες ή πολυυδροξυκετόνες
- Ονομάζονται και σακχαρίτες
  - ☞ μονοσακχαρίτες
  - ☞ δισακχαρίτες
  - ☞ ολιγοσακχαρίτες
  - ☞ πολυσακχαρίτες

σάκχαρα
κατάληξη: -όζη

Μονοσακχαρίτες: γλυκόζη (σάκχαρο αίματος), φρουκτόζη, γαλακτόζη.
Δισακχαρίτες: σακχαρόζη (κοινή ζάχαρη) λακτόζη (ζάχαρο γάλακτος), μαλτόζη.

Υδατάνθρακες

☞ Αλδεϋδομάδα

➤ αλδόζη

☞ Κετονομάδα

➤ κετόζη

☞ 3 άτομα C

➤ τριόζη

☞ 4 άτομα C

➤ τετρόζη

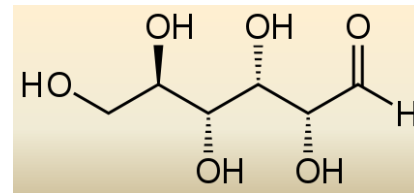
☞ 5 άτομα C

➤ πεντόζη

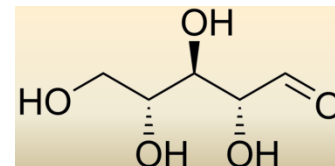
☞ 6 άτομα C

➤ εξόζη

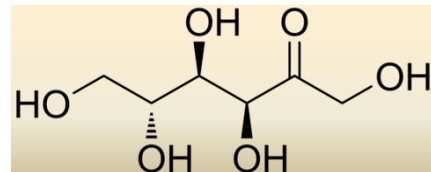
◆ Γλυκόζη αλδοεξόζη

◆ Ριβόζη αλδοπεντόζη

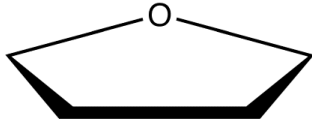

◆ Φρουκτόζη κετοεξόζη

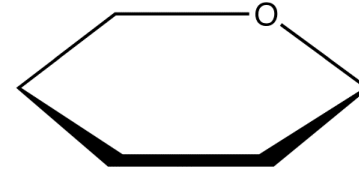

Υδατάνθρακες

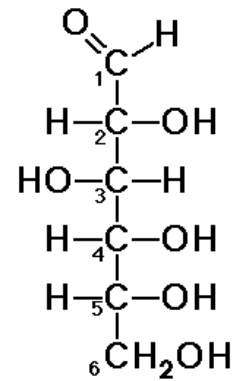
α ($\downarrow$) και β ($\uparrow$) ανωμερή

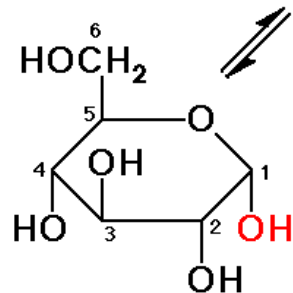
furanose ring

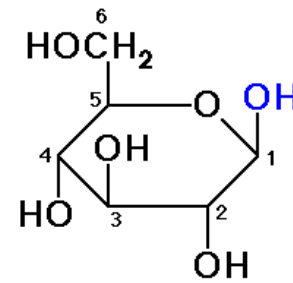
pyranose ring

D-glucose

α -D-glucopyranose
(36%)

β -D-glucopyranose
(64%)

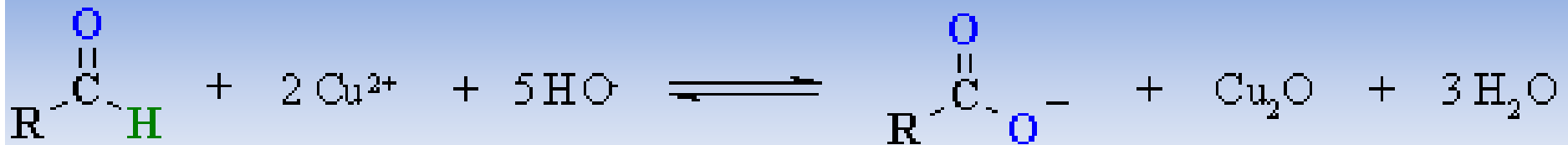
Υδατάνθρακες

Ανάγοντα σάκχαρα...

☞ εκείνα που ανάγουν τα ιόντα Cu^{2+} του αντιδραστηρίου Fehling ή

☞ οξειδώνονται από το αντιδραστήριο Fehling

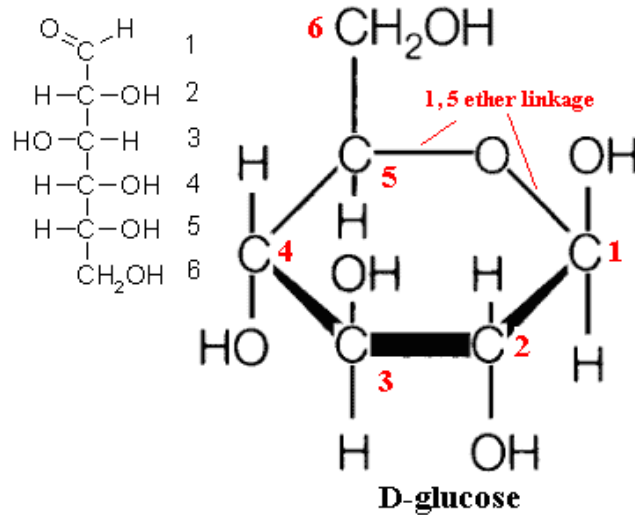
☞ **να υπάρχει αλδεϋδομάδα** στο μόριο ή να μπορεί να σχηματιστεί μέσω ισομερείωσης

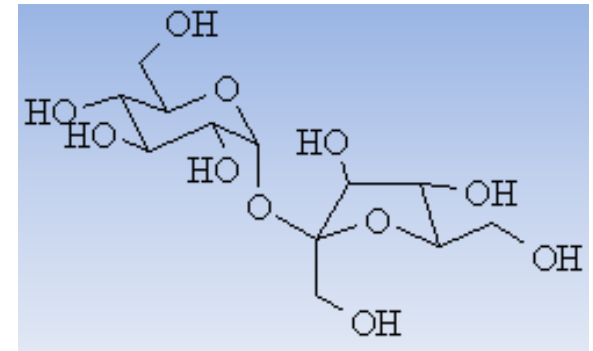
Υδατάνθρακες

Ανάγοντα σάκχαρα

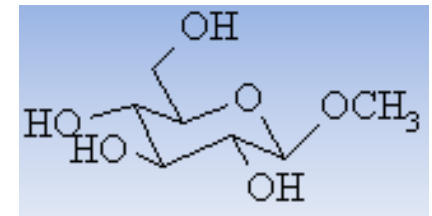
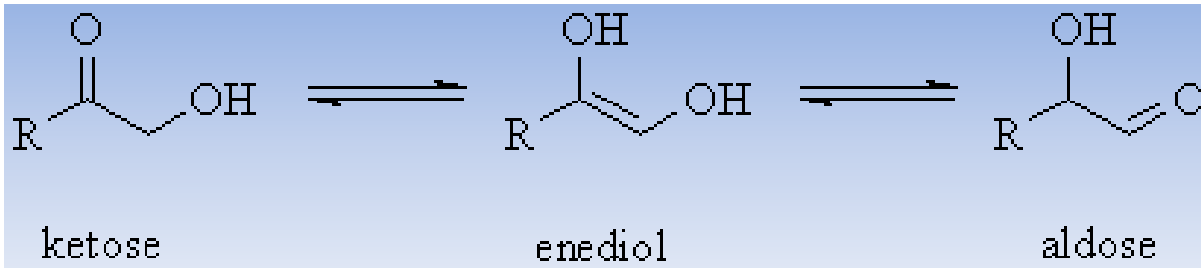
- Κυκλικές ημιακεταλικές μορφές αλδοζών ➤ αλδεΐδη

Ακετάλες: μη ανάγοντα σάκχαρα

- Κετόζες ➤ αλδόζες (μέσω ταυτομερείωσης)

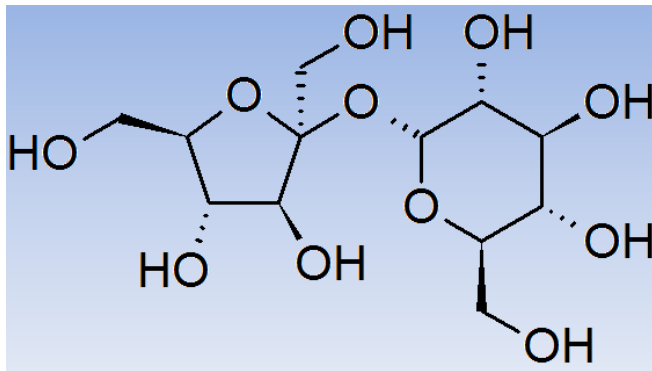

Υδατάνθρακες

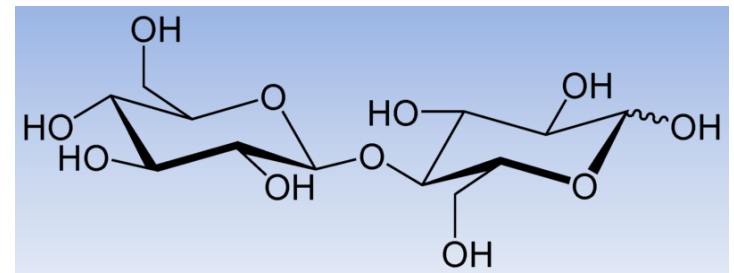
Δισακχαρίτες (διόζες)

☞ ανάγοντες δισακχαρίτες   ο ένας μονοσακχαρίτης έχει ελεύθερη ημιακεταλική ομάδα

☞ μη ανάγοντες δισακχαρίτες   κανένας μονοσακχαρίτης δεν έχει ελεύθερη ημιακεταλική ομάδα

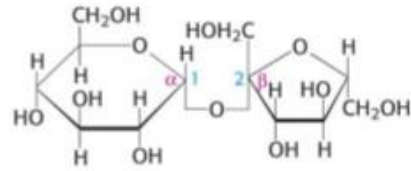

Σακχαρόζη ή σουκρόζη
μη ανάγον δισακχαρίτης

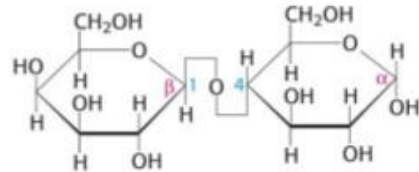
κελλοβιόζη
ανάγον δισακχαρίτης

Disaccharide - Sugars
linked by an
O-glycosidic bond.

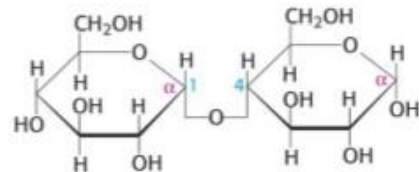
Sucrose
(α -D-Glucopyranosyl-(1 $\rightarrow$ 2)- β -D-fructofuranose)

Sucrose- Non-reducing sugar

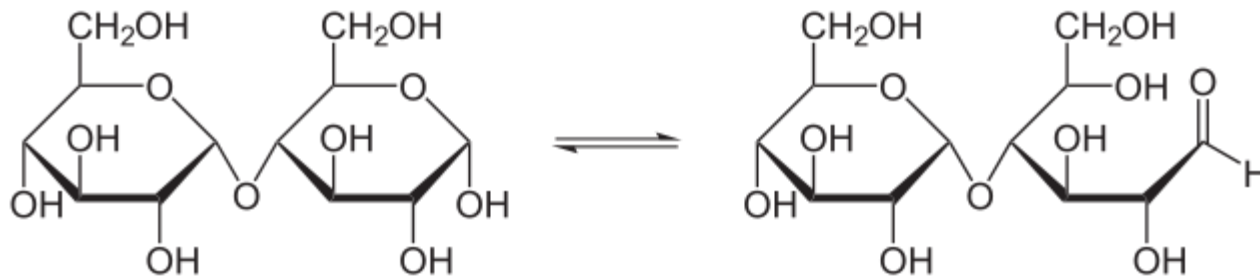
Lactose
(β -D-Galactopyranosyl-(1 $\rightarrow$ 4)- α -D-glucopyranose)

Lactose - Reducing sugar

Maltose
(α -D-Glucopyranosyl-(1 $\rightarrow$ 4)- α -D-glucopyranose)

Maltose - Reducing sugar

Equilibrium between cyclic and open-chain form in one ring of maltose

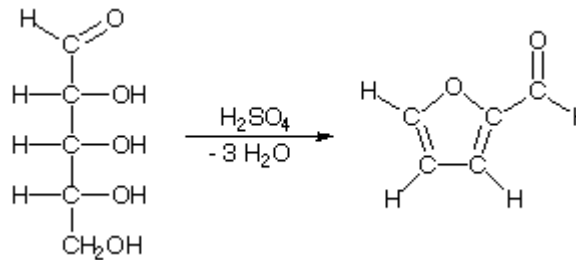
Δοκιμή Molisch

(παρουσία υδατανθράκων)

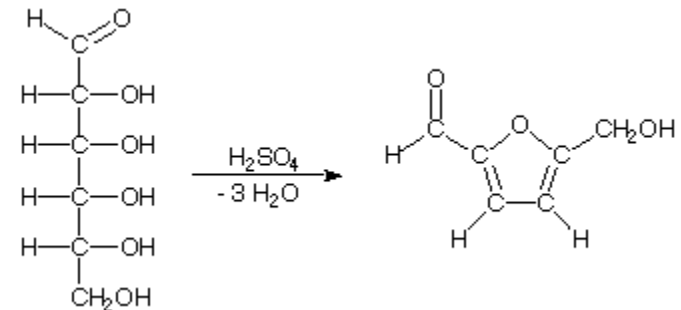
- Θετική δοκιμή για: $\Rightarrow$ μονοσακχαρίτες, δισακχαρίτες και πολυσακχαρίτες
 $\Rightarrow$ νουκλεϊκά οξέα και γλυκοπρωτεΐνες

...γιατί σε όξινο περιβάλλον υδρολύονται σε μονοσακχαρίτες

πεντόζες $\Rightarrow$ φουρφουράλη

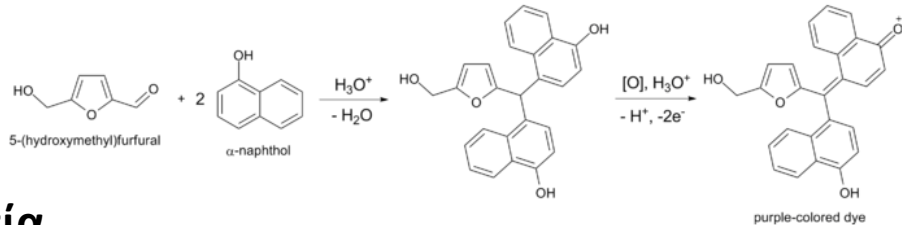
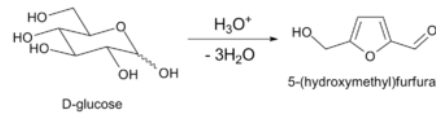
εξόζες $\Rightarrow$ 5- υδροξυμεθυλ- φουρφουράλη

Δοκιμή Molisch

(παρουσία υδατανθράκων)

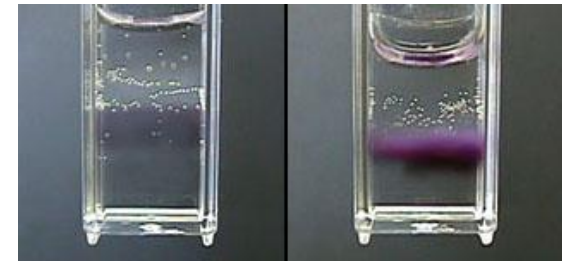
Αντίδραση D- γλυκόζης

Πειραματική πορεία

- Διαλύουμε 10 mg δείγματος σε 1 mL νερό.
- Προσθέτουμε 2 σταγόνες **αντιδραστηρίου Molisch (10% α -ναφθόλη σε αλκοόλη)**.
- Γέρνομε το σωλήνα και αφήνουμε 1 mL π. H_2SO_4 να κυλίσει στον πυθμένα. (το οξύ σχηματίζει μία στιβάδα κάτω από το υδατικό διάλυμα, χωρίς να αναμιχθεί με αυτό).
- Εμφάνιση κόκκινου δακτυλίου $\rightarrow$ παρουσία υδατάνθρακα (το χρώμα αλλάζει γρήγορα και με ανακίνηση λαμβάνεται βαθύ κόκκινο διάλυμα).
- Αραιώνουμε με 5 mL νερό
- Εμφάνιση ιώδους ιζήματος $\rightarrow$ παρουσία υδατάνθρακα

Δείγματα : γλυκόζη, σακχαρόζη, άμυλο

αρνητική

θετική

Δοκιμή Fehling

(παρουσία αναγόντων σακχάρων)

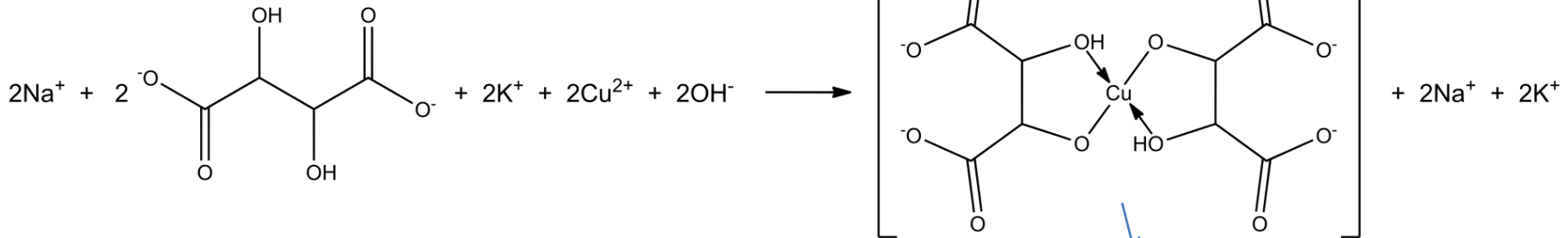
Παρασκευή αντιδραστηρίου Fehling

Fehling A: υδατικό διάλυμα $\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$

Fehling B: υδατικό διάλυμα KOH ή NaOH και $\text{KNaC}_4\text{H}_4\text{O}_6 \cdot 4\text{H}_2\text{O}$

Στάδια αντίδρασης:

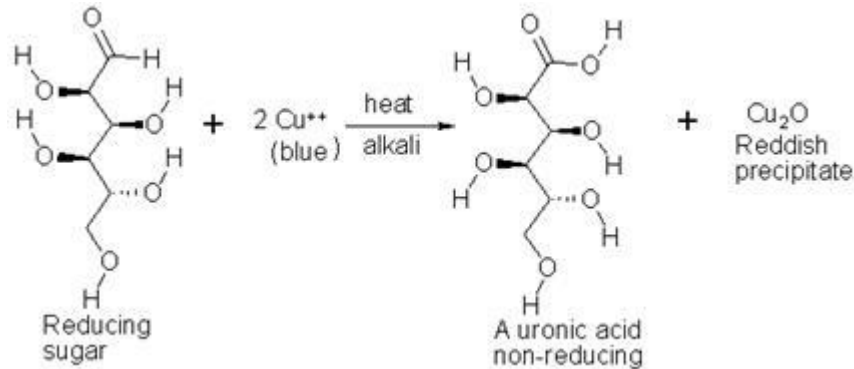

Αποτρέπεται η δημιουργία $\text{Cu}(\text{OH})_2$

Δοκιμή Fehling

(παρουσία αναγόντων σακχάρων)

Πειραματική πορεία

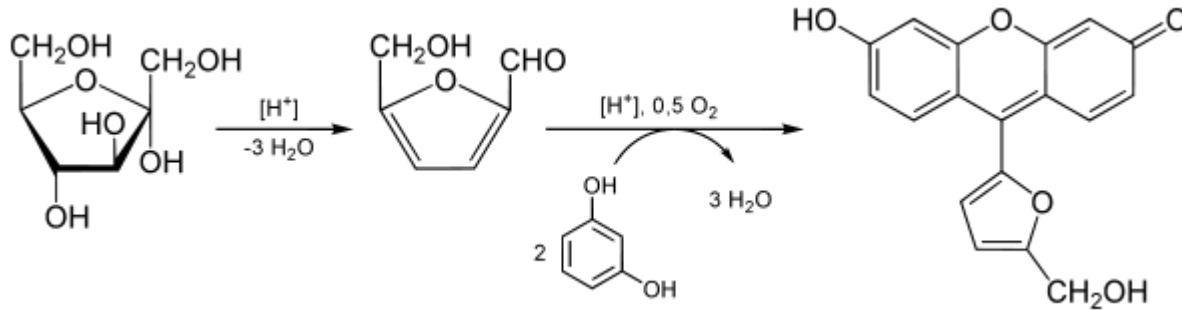
- Παρασκευάζονται 4 mL αντιδραστηρίου Fehling σε δοκιμαστικό σωλήνα και θερμαίνεται μέχρι ελαφρού βρασμού.
- Προστίθεται διάλυμα δείγματος (0,1 g δείγματος σε 2 mL νερό) και συνεχίζεται ο ελαφρύς βρασμός για 1-2 min.
- Εμφάνιση κεραμέρυθρου ιζήματος υποξειδίου του χαλκού ➡ παρουσία ανάγοντος σακχάρου.

Δείγματα : γλυκόζη, φρουκτόζη, σακχαρόζη

Δοκιμή Seliwanoff

(διάκριση αλδοζών- κετοζών)

Παρασκευή αντιδραστηρίου Seliwanoff : 0,05 g ρεζορκινόλης σε 100 mL διαλύματος HCl (1:2)

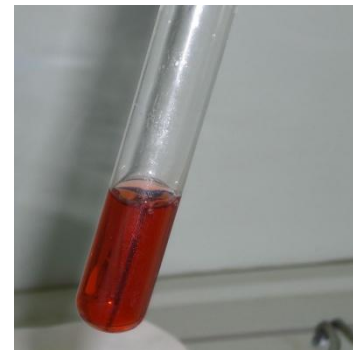
Οι κετόζες αφυδατώνονται πιο γρήγορα από τις αλδόζες.

- κετόζες ☞ κόκκινο χρώμα
- αλδόζες ☞ ροζ χρώμα

Πειραματική πορεία

- Εισάγονται σε δοκιμαστικό σωλήνα 5 mL αντιδραστηρίου Seliwanoff και 1 mL αραιού διαλύματος δείγματος και θερμαίνεται σε υδατόλουτρο.
- Εμφάνιση κόκκινου χρώματος ☞ παρουσία κετόζης.

Δείγματα : γλυκόζη, φρουκτόζη

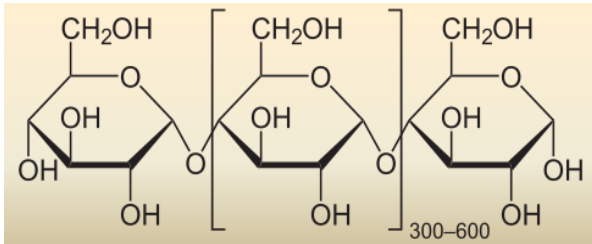

Θετική δοκιμή Seliwanoff

Δοκιμή Ιωδίου

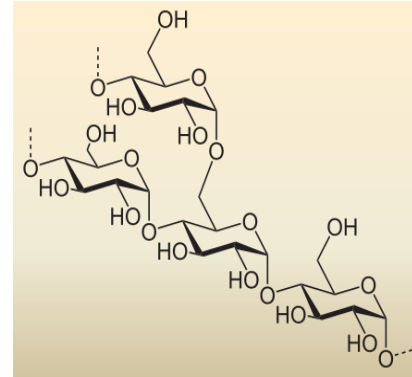
(παρουσία αμύλου)

Άμυλο: αμυλόζη (10-20%) και αμυλοπηκτίνη (80-90%).

α- 1,4-γλυκοζιτικοί δεσμοί

Αμυλόζη : κολλοειδές διάλυμα σε θερμό νερό

α- 1,4-γλυκοζιτικοί
δεσμοί

Κάθε 20-30 μόρια
διακλάδωση με α-1,6-
γλυκοζιτικούς δεσμούς

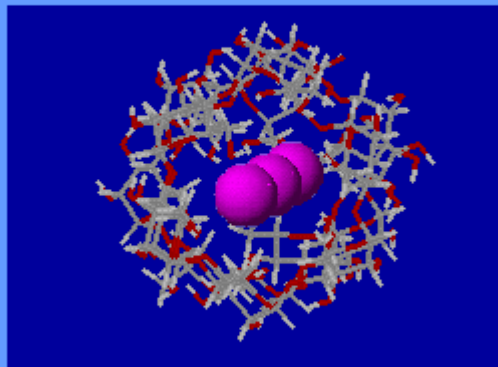
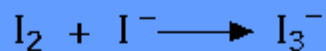
Αμυλοπηκτίνη : αδιάλυτη σε θερμό νερό

Δοκιμή Ιωδίου

(παρουσία αμύλου)

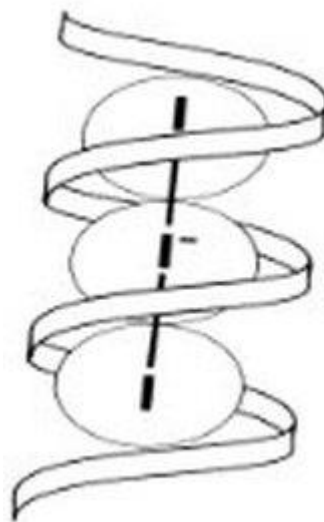
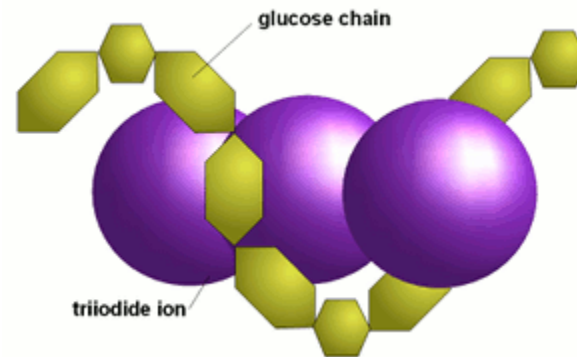
Παρασκευή αντιδραστηρίου : 20 g KI και 10 g I₂ σε 100 mL H₂O

Starch - Iodine Complex

Iodine slides into starch coil
to give a blue-black color

C. Ophardt, c. 2003

Δοκιμή Ιωδίου

(παρουσία αμύλου)

Πειραματική πορεία

- Εισάγονται σε δοκιμαστικό σωλήνα 2-3 σταγόνες διαλύματος ιωδίου και 3 σταγόνες διαλύματος δείγματος.
- Εμφάνιση σκούρου μπλέ χρώματος ☞ παρουσία αμύλου.
- Εμφάνιση καστανού ή κόκκινου χρώματος ☞ παρουσία δεξτρίνης (προϊόντα μερικής υδρόλυσης του αμύλου).

Δείγματα : άμυλο